

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1316/2013 και (ΕΕ) 2015/1017 όσον αφορά την παράταση της λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων, καθώς και τη θέσπιση τεχνικών βελτιώσεων για το εν λόγω Ταμείο και τον Ευρωπαϊκό Κόμβο Επενδυτικών Συμβουλών»

[COM(2016) 597 final — 2016/0276 (COD)]

(2017/C 075/11)

Εισηγητής: ο κ. **Alberto MAZZOLA**

Αίτηση γνωμοδότησης	Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 26.9.2016 Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 3.10.2016.
Νομική βάση	Άρθρα 172, 173, 175 και 182 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο ειδικευμένο τμήμα	Οικονομική και νομισματική ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή
Υιοθετήθηκε από το ειδικευμένο τμήμα	29.11.2016
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	15.12.2016
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	521
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	172/0/3

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) υποστηρίζει θερμά την πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να παρατείνει τη λειτουργία και να ενισχύσει τη χρηματοδοτική ικανότητα του Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ), με τους στόχους και τη σημασία του οποίου συμφωνεί όσον αφορά την επίτευξη σταθερότητας και ασφάλειας για τους επενδυτές και φορείς έργων. Η ΕΟΚΕ είναι επίσης υπέρ της επέκτασης των όρων και της χρηματοδότησης του ΕΤΣΕ για την εξασφάλιση πιο μακρόπνοης προοπτικής που θα εγγυάται τη συστηματική προσέγγιση και συνέχεια των μέτρων.

1.2. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την επιτυχία του πρώτου έτους λειτουργίας του ΕΤΣΕ ως προς την άμεση ενεργοποίηση της αξίας των επενδύσεων, σύμφωνα με τις προβλέψεις και θεωρεί ιδιαίτερη επιτυχία το σκέλος χρηματοδότησης των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ). Το Παρατηρητήριο της ενιαίας αγοράς της ΕΟΚΕ θα πρέπει να μεριμνήσει για τη διαρκή οπτικότητα των μέτρων του ΕΤΣΕ υπέρ των ΜΜΕ με τη βοήθεια δεικτών αντικτύπου.

1.3. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι το ΕΤΣΕ 2.0 θα πρέπει να αποσκοπεί στη συμμετοχή ολοένα και περισσότερων ιδιωτικών κεφαλαίων, ξεπερνώντας το 62 % που είχε επιτευχθεί κατά το πρώτο έτος. Επ' αυτού η ΕΟΚΕ προτείνει να εξεταστεί σοβαρά το ενδεχόμενο επέκτασης του πεδίου δραστηριοτήτων του σε άλλους χρηματοπιστωτικούς τομείς πέραν του τραπεζικού, όπως η αγορά ομολόγων, τα ασφαλιστικά ταμεία και συνταξιοδοτικά κεφάλαια. Τα ευρωπαϊκά και διεθνή ασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά ταμεία θα μπορούσαν να συμβάλουν καθοριστικά στις επενδύσεις.

1.4. Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία της διατήρησης της έμφασης στην αγορά, της προσεκτικής εξέτασης του αντικτύπου του ΕΤΣΕ στην απασχόληση και την κοινωνία και της ενίσχυσης της συμπληρωματικότητας του ΕΤΣΕ σε σύγκριση με άλλα μέσα της ΕΕ και τις συνήθεις δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Τράπεζας επενδύσεων (ΕΤΕπ). Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι το ΕΤΣΕ δεν εξασφαλίζει την επένδυση των πόρων στις χώρες με τις μεγαλύτερες ανάγκες. Υποστηρίζει δε ότι το ΕΤΣΕ πρέπει να εξασφαλίσει μια ισορροπημένη γεωγραφική κάλυψη της ΕΕ, με κριτήριο και τη συνολική οικονομική δραστηριότητα κάθε χώρας, τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και τον χαρακτήρα της πρωτοβουλίας με γνώμονα τη ζήτηση και την αγορά, χωρίς την επιβολή προκαθορισμένων ποσοστώσεων και διατηρώντας επαρκή επίπεδα ευελιξίας μεταξύ των τομέων παρέμβασής του.

1.5. Σύμφωνα με την ΕΟΚΕ, οι παρεμβάσεις του το ΕΤΣΕ 2.0 πρέπει να εστιάζουν σε τομείς του μέλλοντος όπως η βιομηχανία 4.0, τα ευφυή δίκτυα ενεργειακών υποδομών, τα ψηφιακά δίκτυα και τα δίκτυα μεταφορών, η προστασία του περιβάλλοντος, τα διεθνή έργα —συμπεριλαμβανομένων ευρωπαϊκών έργων ευρείας κλίμακας σε πεδία με τους υψηλότερους οικονομικούς πολλαπλασιαστές ΑΕγχΠ— με βάση τον όγκο των πιθανών επενδύσεων, χωρίς να παραμελείται η γεωργία, έτσι ώστε να μεγιστοποιηθεί η επίδραση της ανάπτυξης και της απασχόλησης, σε συνδυασμό με τη δυνατότητα διάθεσης και άλλων ενωσιακών κονδυλίων —συμπεριλαμβανομένων των διττών τεχνολογιών που σχετίζονται με τους κλάδους της ασφάλειας και της άμυνας— και με την ανάλογη προσαρμογή του καταλόγου των αποκλεισμένων τομέων της ΕΤΕπ.

1.6. Η ΕΟΚΕ συνιστά την ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Κόμβου Επενδυτικών Συμβουλών (ΕΚΕΣ), έτσι ώστε να ενισχυθούν οι δραστηριότητες του στις επιμέρους χώρες και να διαδραματίσει —ιδίως στις λιγότερο ευνοημένες περιοχές— ενεργό ρόλο, να ενδυναμωθεί η λειτουργία των εθνικών τραπεζών προώθησης, καθώς και τη δημιουργία κατά τόπους βάσεων συνδρομής. Επίσης πρέπει να εξεταστεί η δυνατότητα χρησιμοποίησης των διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων για τη συγχρηματοδότηση έργων του ΕΤΣΕ χωρίς προσκόμματα και γραφειοκρατικές επιπλοκές και η προαγωγή καλύτερου διαλόγου με τις τοπικές και περιφερειακές αρχές

1.7. Η ΕΟΚΕ ζητά την ενίσχυση της κοινωνικής διάστασης των παρεμβάσεων του ΕΤΣΕ στην εκπαίδευση, την επιμόρφωση, την επαγγελματική κατάρτιση προκειμένου για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση, την ανάπτυξη των δημιουργικών και πολιτιστικών βιομηχανιών, την καινοτομία στην υγεία και την ιατρική, τις κοινωνικές υπηρεσίες, την κοινωνική στέγαση και την παιδική μέριμνα, καθώς και τις υποδομές κοινωνικού, τουριστικού χαρακτήρα όσο και αυτών για την προστασία του περιβάλλοντος. Το επενδυτικό σχέδιο για την Ευρώπη πρέπει να στηρίζει ξεκάθαρα τις δεσμεύσεις της διάσκεψης COP21.

1.8. Η ΕΟΚΕ συνιστά την ενίσχυση της προβολής των χρηματοδοτήσεων του ΕΤΣΕ με έντονη δράση επιτόπου, μέσω μιας εκστρατείας ενημέρωσης σε ολόκληρη την ΕΕ, τη θέσπιση ενός λογότυπου ΕΤΣΕ επί των χρηματοδοτούμενων πρωτοβουλιών, ιδίως για τις ΜΜΕ, καθώς και την ενίσχυση του διαλόγου με τις τοπικές και περιφερειακές αρχές.

1.9. Η ΕΟΚΕ ζητά, αναφορικά με τη σημασία της επιτυχίας του ΕΤΣΕ για την κοινωνία πολιτών και την ευρωπαϊκή εκπροσώπηση, να της ζητείται τακτικά η κατάρτιση ενημερωτικών εκδόσεων σχετικά με την καταγραφή των χρηματοδοτικών και επενδυτικών δραστηριοτήτων και τη λειτουργία του ταμείου εγγυήσεων. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να λάβει η δημιουργία θέσεων εργασίας, ο περιβαλλοντικός αντίκτυπος, καθώς όσο και η αξιολόγηση από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες της εφαρμογής του κανονισμού για το ΕΤΣΕ και των σχετικών τροποποιήσεων, με τη χρήση σαφών κοινωνικο-οικονομικών και περιβαλλοντικών δεικτών και με τη διευκρίνιση της προσθετικότητας αυτής της πρωτοβουλίας.

1.10. Δεδομένων των πολλαπλών θετικών συνεπειών των κοινωνικών επενδύσεων, ιδίως όσον αφορά την αγορά εργασίας και τη δημοσιονομική κατάσταση, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι πρέπει να διερευνηθούν περαιτέρω τρόποι σύνδεσης του «σχεδίου Juncker 2» με τους στόχους της δέσμης κοινωνικών επενδύσεων.

2. Το πλαίσιο ανάπτυξης του ΕΤΣΕ: η υφιστάμενη κατάσταση

2.1. Στις 28 Ιουνίου 2016, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι «Το επενδυτικό σχέδιο για την Ευρώπη, ιδίως το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ), έχει ήδη αποφέρει απτά αποτελέσματα και αποτελεί σημαντικό βήμα προσέλκυσης ιδιωτικών επενδύσεων, αξιοποιώντας ευφύως τους περιορισμένους πόρους του προϋπολογισμού».

2.2. Από τον Νοέμβριο του 2014 που παρουσιάστηκε ένα επενδυτικό σχέδιο για την Ευρώπη, άρχισε μεν να αποκαθίσταται εν μέρει η εμπιστοσύνη στην οικονομία και στην ανάπτυξη, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν 22 εκατ. άνεργοι και το επίπεδο των επενδύσεων εξακολουθεί να είναι κατά 15 % χαμηλότερο σε σχέση με το επίπεδο προ κρίσης του 2008· θα χρειαστούν επιπλέον 300 δισεκατ. ευρώ ετησίως σε επενδύσεις για να επιστρέψουμε στα προ κρίσης επίπεδα. Για τέταρτη συνεχή χρονιά η ΕΕ καταγράφει μια μέτρια ανάκαμψη με αύξηση του ΑΕγχΠ κατά 2 % το 2015: οι ολοκληρωμένες προσπάθειες που ξεκίνησαν με το επενδυτικό σχέδιο αποφέρουν ήδη συγκεκριμένα αποτελέσματα, παρά το γεγονός ότι η μακροοικονομική επίδραση των μεγαλύτερων επενδυτικών έργων δεν μπορεί να είναι άμεση.

2.3. Το πρώτο έτος λειτουργίας του ΕΤΣΕ απέδειξε την ευρωστία του αρχικού σχεδίου: το ΕΤΣΕ, το οποίο υλοποιείται και συνυποστηρίζεται από τον όμιλο ΕΤΕπ, βαδίζει προς την επίτευξη του στόχου της ενεργοποίησης τουλάχιστον 315 δισεκατ. ευρώ για πρόσθετες επενδύσεις στην πραγματική οικονομία έως τα μέσα του 2018. Κατά το πρώτο έτος εγκρίθηκαν δράσεις ύψους άνω των 115 δισεκατ. ευρώ, εκ των οποίων το 62 % χρηματοδοτήθηκε από ιδιώτες επενδυτές (στις 15 Νοεμβρίου 2016, το ποσό ανέρχεται σε 154 δισεκατ. ευρώ και αντιστοιχούσε στο 49 % του συνολικού κονδυλίου)⁽¹⁾.

2.4. Η απορρόφηση από την αγορά ήταν ιδιαίτερα ταχεία στο πλαίσιο του σκέλους για τις ΜΜΕ όπου το ΕΤΣΕ αποδίδει πολύ πέραν των προσδοκιών. Για τον λόγο αυτόν, τον Ιούλιο του 2016 το σκέλος για τις ΜΜΕ αυξήθηκε κατά 500 εκατ. ευρώ στο πλαίσιο των υφιστάμενων παραμέτρων του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1017. Στο τέλος του πρώτου έτους δραστηριοτήτων εγκρίθηκαν υπέρ των ΜΜΕ πάνω από 47 δισεκατ. ευρώ, το 64 % δηλαδή αυτού που αναμενόταν για το σύνολο της περιόδου των τριών ετών.

⁽¹⁾ Στοιχεία ομάδας ΕΤΕπ, 12 Οκτωβρίου 2016.

2.5. Το ΕΤΣΕ, μια κοινή πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της ΕΤΕπ, αλλά με αυτόνομη διαχείριση, βοηθά επίσης στη χρηματοδότηση έργων στον τομέα της καινοτομίας και των υποδομών σε διάφορους τομείς: στις 15 Νοεμβρίου 2016, έρευνα και ανάπτυξη (20 %), ενέργεια (22 %), ψηφιακή τεχνολογία (12 %), μεταφορές (7 %), περιβάλλον και αποτελεσματική χρήση των πόρων (4 %) και κοινωνικές υποδομές (4 %).

2.6. Η ΕΟΚΕ επικρότησε το επενδυτικό σχέδιο για την Ευρώπη και εκτίμησε «την αλλαγή πλεύσης μακριά από τη λιτότητα προς τη δημοσιονομική εξυγίανση», υπογραμμίζοντας τα εξής: «το επενδυτικό σχέδιο αποτελεί βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση, ωστόσο εγείρει πλήθος ερωτημάτων όσον αφορά το μέγεθός του σε σχέση με τις τεράστιες επενδυτικές ανάγκες της Ευρώπης, το υψηλό επίπεδο μόχλευσης που προσδοκείται, τη δυνητική ροή κατάλληλων επενδυτικών έργων, τη συμμετοχή των ΜΜΕ —με ιδιαίτερη προσοχή στις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις— και το χρονοδιάγραμμά του»⁽²⁾. Παρ' όλα αυτά, η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι το ΕΤΣΕ δεν εξασφάλισε την επένδυση των πόρων στις χώρες με τις μεγαλύτερες ανάγκες, καθώς τα κράτη μέλη που υπόκεινται σε διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος σύμφωνα με το διορθωτικό σκέλος του συμφώνου σταθερότητας δεν δύνανται να επωφεληθούν από τυχόν ευελιξία (Ecofin 2012 και Ecofin 2014).

2.7. Η ΕΟΚΕ αξιοποίησε την πείρα και τις —ευρέως θετικές— γνωμοδοτήσεις για το ΕΤΣΕ των εκπροσώπων των κοινωνικών εταίρων και της οργανωμένης κοινωνίας πολιτών κατά τη σχετική ακρόαση που διεξήχθη στις 10 Νοεμβρίου 2016.

3. Οι προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

3.1. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει την παράταση της λειτουργίας του ΕΤΣΕ για δύο ακόμη χρόνια, μέχρι το 2020, την αύξηση της εγγύησης της ΕΕ από 16 σε 26 δισεκατ. ευρώ και της συμβολής της ΕΤΕπ από 5 σε 7,5 δισεκατ. ευρώ με στόχο την πραγματοποίηση επενδύσεων ύψους περίπου 500 δισεκατ. ευρώ για την περίοδο αυτή. Για τον λόγο αυτό η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει την αύξηση των κεφαλαίων του ταμείου εγγυήσεων κατά 1,1 δισεκατ. ευρώ, έτσι ώστε να φθάσει τα 9,1 δισεκατ. ευρώ. Η αύξηση αυτή θα χρηματοδοτηθεί κυρίως από κονδύλια του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» (ΔΣΕ) και από τα κέρδη της δραστηριότητας της ΕΤΕπ στο πλαίσιο του ΕΤΣΕ.

3.2. Οι πολυετείς στρατηγικοί στόχοι του ΕΤΣΕ 2.0 για τη στήριξη επενδύσεων με στόχο την ανάπτυξη, σύμφωνα με τις δημοσιονομικές προτεραιότητες της ΕΕ, εντοπίζονται στους ακόλουθους τομείς προτεραιότητας:

- στρατηγικές υποδομές με ψηφιακές και ενεργειακές επενδύσεις σύμφωνα με τις πολιτικές της ΕΕ·
- υποδομές μεταφορών σε βιομηχανικά κέντρα, στο περιβάλλον, στην εκπαίδευση, στην έρευνα και την καινοτομία·
- επενδύσεις τόνωσης της απασχόλησης, ιδίως μέσω της χρηματοδότησης των ΜΜΕ και μέτρων υπέρ της απασχόλησης των νέων·
- ανθρώπινο δυναμικό, πολιτισμός και υγεία.

3.3. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η πρωτοβουλία θα πρέπει να επιτρέπει στην ΕΤΕπ και στο ΕΤΣΕ να προβαίνουν σε ενέργειες χρηματοδότησης και επενδύσεων μεγαλύτερου όγκου και, για την ΕΤΕπ, σε πιο ριψοκίνδυνα —αλλά βιώσιμα από οικονομική άποψη— έργα χάρη στην παροχή της εγγύησης ΕΕ στην ΕΤΕπ. Το σχετικό πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα θα μπορεί να δημιουργεί, για κάθε ευρώ της εγγύησης, μια επένδυση της τάξης των 15 ευρώ σε όρους χρήσης, για ποσό 500 δισεκατ. ευρώ τουλάχιστον έως το τέλος του ισχύοντος πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου.

3.4. Οι κυριότερες τροποποιήσεις που προτείνονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε σύγκριση με τον κανονισμό (ΕΕ) 2015/1017 αφορούν τα εξής:

- ενίσχυση της προσθετικότητας των έργων, συμπεριλαμβανομένων των διασυνοριακών έργων υποδομής και των συναφών υπηρεσιών, που ορίζονται ειδικά ως έργα τα οποία πληρούν την απαίτηση αυτή·
- ενίσχυση της απορρόφησης του ΕΤΣΕ στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες ή/και σε μετάβαση, με δυνατότητα συνδυασμού άλλων πηγών χρηματοδότησης, όπως τα ΕΔΕΤ, το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» και ο μηχανισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη» για την υποστήριξη του ΕΤΣΕ·
- στήριξη προς λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες και περιφέρειες σε μετάβαση μέσω ρητής αναφοράς σε οποιονδήποτε κλάδο που διαφορετικά δεν θα καλυπτόταν από τους γενικούς στόχους·
- καλύτερη συγκέντρωση του ΕΤΣΕ σε έργα που αποσκοπούν στην επίτευξη των στόχων της COP 21 και σε προτεραιότητες σχετικές με την κλιματική αλλαγή·

⁽²⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Επενδυτικό σχέδιο για την Ευρώπη» (ΕΕ C 268 της 14.08.2015, σ. 27).

- δυνατότητα υπαγωγής στο ΕΤΣΕ έργων που σχετίζονται με τον τομέα της άμυνας λαμβανομένου υπόψη του σημαντικού οικονομικού πολλαπλασιαστικού αποτελέσματος·
- προώθηση στόχων τομεακής και γεωγραφικής διαφοροποίησης του ΕΤΣΕ, και διατήρηση του προσανατολισμού με γνώμονα την αγορά·
- μεγαλύτερη διαφάνεια της διαχείρισης του ΕΤΣΕ.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει θερμά την πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να παρατείνει τη λειτουργία και να ενισχύσει τη χρηματοδοτική ικανότητα του Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ), με τους στόχους και τη σημασία του οποίου συμφωνεί όσον αφορά την επίτευξη σταθερότητας και ασφάλειας για τους επενδυτές και φορείς έργων. Επίσης επιβεβαιώνει την ήδη αναφερθείσα ⁽³⁾ ανάγκη ενός ευρωπαϊκού σχεδίου ανάπτυξης και απασχόλησης, στο πλαίσιο του οποίου θα συμπεριλαμβάνεται ένα πιο φιλόδοξο ΕΤΣΕ, μαζί με άλλα κοινοτικά προγράμματα υπέρ της ανάπτυξης, ιδίως δε το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020», ο μηχανισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη» και τα διαρθρωτικά ταμεία. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της διάθεσης κονδυλίων και από άλλα ταμεία της ΕΕ με σκοπό τη χρηματοδοτική υποστήριξη της εγγύησης των επενδύσεων στους επιμέρους τομείς τους.

4.2. Τα εν λόγω προγράμματα επιχορηγήσεων, καθώς και οι δημόσιες επενδύσεις πρέπει να διατηρηθούν και να μην υποβαθμίζονται λόγω της ιδιαιτερότητάς τους και δεδομένης της σημασίας και του πεδίου επίδρασής τους όσον αφορά την ανάπτυξη και την απασχόληση.

4.3. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την επιτυχία του πρώτου έτους λειτουργίας του ΕΤΣΕ στην άμεση ενεργοποίηση της αξίας των επενδύσεων σύμφωνα με τις προβλέψεις, ενώ αναμένει ακόμη μια πιο ακριβή ποιοτική και ποσοτική ανάλυση των αποτελεσμάτων και θεωρεί επιτυχία το σκέλος επενδύσεων στις ΜΜΕ. Υλοποιείται ό,τι έχει ήδη διατυπώσει η ΕΟΚΕ ως προς τα καθήκοντα του ΕΤΣΕ στο πεδίο των επιχειρηματικών κεφαλαίων και την ανάγκη να χρηματοδοτηθεί η δημιουργία απασχόλησης και η ανάπτυξη των επιχειρήσεων, ιδίως των ΜΜΕ ⁽⁴⁾.

4.4. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η επιτυχία του ΕΤΣΕ για τις ΜΜΕ είναι επίσης το αποτέλεσμα των μόνιμων προβλημάτων στον μηχανισμό χρηματοοικονομικής μεταφοράς από τις τράπεζες προς τις επιχειρήσεις που επιβεβαιώθηκε από τις καταθέσεις στην ΕΚΤ: εν προκειμένω, το παρατηρητήριο της ενιαίας αγοράς της ΕΟΚΕ θα πρέπει να εξασφαλίσει τη διαρκή παρακολούθηση των παρεμβάσεων του ΕΤΣΕ για τις ΜΜΕ μέσω δεικτών επιπτώσεων.

4.5. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι το ΕΤΣΕ 2.0 θα πρέπει να αποσκοπεί στη συμμετοχή ολοένα και περισσότερων ιδιωτικών κεφαλαίων, ξεπερνώντας —αν είναι δυνατόν— το 62 % που είχε επιτευχθεί κατά το πρώτο έτος. Επ' αυτού η ΕΟΚΕ προτείνει να εξεταστεί σοβαρά το ενδεχόμενο επέκτασης των δραστηριοτήτων του σε άλλους χρηματοπιστωτικούς τομείς πέραν του τραπεζικού, όπως η αγορά ομολόγων, τα ασφαλιστικά ταμεία και συνταξιοδοτικά κεφάλαια ⁽⁵⁾. Επίσης συμφωνεί ότι υπάρχει πράγματι ανάγκη ενός συμπληρωματικού ταμείου με στόχο κυρίως την ενεργοποίηση των ιδιωτικών επενδύσεων. Σε ενωσιακό επίπεδο, οι θεσμικοί επενδυτές διαχειρίζονται περιουσιακά στοιχεία αξίας περίπου 13,5 τρισεκατ. ⁽⁶⁾, εκ των οποίων λιγότερο από το 1 % επενδύεται σε υποδομές.

4.6. Η ΕΟΚΕ καλεί τα ευρωπαϊκά όργανα να εξετάσουν τη δυνατότητα μεγαλύτερης ευελιξίας για τα κράτη μέλη που βιώνουν δυσκολίες προκειμένου να ενισχυθούν οι δημόσιες επενδύσεις με τη χρηματοδότηση, μέσω του ΕΤΣΕ, υποδομών και έρευνας, υψηλής ποιότητας εκπαίδευσης, παιδικής μέριμνας, υγειονομικής περίθαλψης και κοινωνικών υπηρεσιών.

4.6.1. Η αλλαγή των κανόνων της ενιαίας αγοράς κεφαλαίων, όπως το πρόγραμμα Solvency II, οι οποίοι δυσχεραίνουν τις επενδύσεις σε υποδομές από ευρωπαϊκά ασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά ταμεία, είναι απαραίτητη για να αυξηθούν τα κεφάλαια αυτά. Για παράδειγμα στον Καναδά το μερίδιό τους από επενδύσεις σε υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των ευρωπαϊκών υποδομών, φθάνει το 15 % του υπό διαχείριση ενεργητικού. Ένας δίαυλος χρηματοδοτούμενος από τη ΔΣΕ, την ΕΤΕπ και τα ασφαλιστικά ταμεία θα μπορούσε να μετριάσει αυτή τη δυσκολία και να εγγυηθεί την ορθή χρήση αυτών των πόρων.

4.7. Για την επιτυχία του ΕΤΣΕ 2.0, η ΕΟΚΕ θεωρεί σημαντικό να διατηρηθεί ο προσανατολισμός με γνώμονα την αγορά και να ενισχυθεί η προσθετικότητα του ΕΤΣΕ σε σύγκριση με άλλα μέσα της ΕΕ και τις συνήθεις δραστηριότητες της ΕΤΕπ. Κάθε έργο, πέρα από τη διατήρηση της συμβατότητάς του με τις πολιτικές της ΕΕ, πρέπει να κρίνεται με βάση την αξία του και τα προσδοκώμενα οικονομικά αποτελέσματα.

⁽³⁾ Βλέπε υποσημείωση αριθ. 1.

⁽⁴⁾ Βλέπε γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ανάπτυξη και δημόσιο χρέος στην ΕΕ: δύο καινοτόμες προτάσεις» (ΕΕ C 143 της 22.5.2012, σ. 10).

⁽⁵⁾ Βλέπε υποσημείωση αριθ. 1.

⁽⁶⁾ EU Action Plan making the best use of new financial schemes.

4.8. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την ενίσχυση της προσθετικότητας των έργων που υποστηρίζει το ΕΤΣΕ με την αύξηση του τραπεζικού/χρηματοδοτικού ενδιαφέροντος πιο ρισκινόμενων έργων. Συν τοις άλλοις, στα κριτήρια επιλεξιμότητας θα πρέπει να περιλαμβάνεται η απαίτηση αφενός μεν στα υποστηριζόμενα έργα να διορθώνονται οι αστοχίες της αγοράς ή καταστάσεις ανεπαρκούς αξιοποίησης επενδύσεων, αφετέρου δε τα διασυνοριακά έργα υποδομής, συμπεριλαμβανομένων των συναφών υπηρεσιών, να επιλέγονται ειδικά ως έργα που εγγενώς ικανοποιούν την απαίτηση της προσθετικότητας, έτσι ώστε το επενδυτικό σχέδιο να συμβάλει αποτελεσματικά στην ανάκαμψη της ευρωπαϊκής οικονομίας και να προάγει τη δημιουργία απασχόλησης και την οικονομική και κοινωνική συνοχή.

4.9. Η ΕΟΚΕ ζητεί με έμφαση το ΕΤΣΕ να παρεμβαίνει πιο δυναμικά στα της εκπαίδευσης, της επιμόρφωσης, της επαγγελματικής κατάρτισης και της διά βίου μάθησης, στους μηχανισμούς ανάπτυξης των δημιουργικών και πολιτιστικών βιομηχανιών, της υγείας και των κοινωνικών και τουριστικών υποδομών.

4.10. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ότι το ΕΤΣΕ πρέπει να εξασφαλίσει μια ισορροπημένη γεωγραφική κάλυψη της ΕΕ που να λαμβάνει υπόψη τη συνολική οικονομική δραστηριότητα κάθε χώρας και τη φύση του ΕΤΣΕ με γνώμονα τη ζήτηση και την αγορά, χωρίς την επιβολή προκαθορισμένων ποσοστώσεων και να διατηρεί επαρκή επίπεδα ευελιξίας στη χρηματοδοτική κατανομή μεταξύ των τομέων. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Κόμβου Επενδυτικών Συμβουλών (ΕΚΕΣ) έτσι ώστε να εντείνει τις δραστηριότητές του στις επιμέρους χώρες. Επίσης τάσσεται υπέρ της δυνατότητας χρησιμοποίησης των διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων για τη συγχρηματοδότηση έργων του ΕΤΣΕ χωρίς προσκόμματα και γραφειοκρατικές επιπλοκές.

4.10.1. Ο ρόλος του ΕΚΕΣ καθώς και των εθνικών αναπτυξιακών τραπεζών πρέπει να ενισχυθεί όχι μόνο για την παροχή πιο εξειδικευμένης τεχνικής βοήθειας σε τοπικό επίπεδο σε ολόκληρη την ΕΕ, αλλά και για την επίτευξη καλύτερου διαλόγου μεταξύ τοπικών και περιφερειακών αρχών και ΕΤΣΕ 2.0.

4.10.2. Η συμβολή των εθνικών αναπτυξιακών τραπεζών στην επιτυχία του ΕΤΣΕ είναι επίσης ουσιαστικής σημασίας. Η ΕΕ και οι εθνικές κυβερνήσεις, μέσω του ΕΤΣΕ, έχουν βοηθήσει και οφείλουν να εξακολουθήσει να υποστηρίζουν ολοένα και περισσότερο τα έργα ανάπλασης αναξιοποίητων όσο και εγκαταλελειμμένων (βιομηχανικών) ζωνών, τα οποία διαφορετικά δεν θα ήταν οικονομικά βιώσιμα. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για έργα μη μετρήσιμης χρήσης ή αβέβαιης ζήτησης. Μέρος του κινδύνου αυτού θα μπορούσε να μετριαστεί με τη μερική χρήση των εγγυήσεων που παρέχονται από εθνικές αναπτυξιακές τράπεζες, χάρη στις οποίες, σε πολλές περιπτώσεις, μια μη εμπορεύσιμη συναλλαγή θα είναι δυνατόν να μετασχηματίζεται και να διατίθεται στην αγορά σε θεσμικούς επενδυτές.

4.11. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την άποψη «εισφορές των κρατών μελών στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ) να μην συμπεριλαμβάνονται στους υπολογισμούς του δημοσιονομικού ελλείμματος» και ελπίζει η αρχή αυτή να επεκταθεί στα επενδυτικά προγράμματα (π.χ. με τη μορφή ενός πραγματικού χρυσού κανόνα στρατηγικών δημόσιων επενδύσεων).

4.12. Σύμφωνα με την ΕΟΚΕ, για να ενεργοποιηθούν οι ευρωπαϊκές επενδύσεις⁽⁷⁾, αλλά και για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων, πρέπει να προβλεφθούν στον κανονισμό όροι αμοιβαιότητας, και να επιτευχθεί πραγματικά ο στόχος της μόχλευσης από 1 έως 15 μεταξύ των εγγυήσεων και των επενδύσεων· είναι δε απαραίτητη η τόνωση της οικονομίας και της ανάπτυξης στην Ευρώπη, αλλά και η επιτάχυνση της πλήρους εφαρμογής του τρίτου πυλώνα του επενδυτικού σχεδίου με την υλοποίηση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και την άρση των εμποδίων στις επενδύσεις έτσι ώστε να ολοκληρωθεί η συνεισφορά του ΕΤΣΕ.

4.13. Η ΕΟΚΕ συνιστά την ενίσχυση της προβολής των χρηματοδοτήσεων του ΕΤΣΕ με έντονη δράση επιτόπου, μέσω μιας εκστρατείας ενημέρωσης με την προσθήκη, ιδίως για τις ΜΜΕ, του λογότυπου του ΕΤΣΕ σε κάθε σύμβαση χρηματοδότησης που υποστηρίζεται από το εν λόγω ταμείο. Η ΕΟΚΕ θεωρεί σημαντική, για το σύνολο της κοινωνίας πολιτών που εκπροσωπεί, καθώς και για τις τοπικές και περιφερειακές πραγματικότητες, την εποπτεία των χρηματοδοτικών και επενδυτικών δραστηριοτήτων, καθώς και της λειτουργίας του ταμείου εγγυήσεων με την αξιολόγηση από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες της εφαρμογής του κανονισμού για το ΕΤΣΕ και των σχετικών τροποποιήσεων. Ζητείται συνεπώς, παρόμοιες εκθέσεις να υποβάλλονται όχι μόνο στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο αλλά και στην ΕΟΚΕ και την ΕτΠ.

(7) Βλέπε, για παράδειγμα, το κινεζικό πρόγραμμα «One Belt One Road» (Μία ζώνη, ένας δρόμος).

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1. Όσον αφορά τους τομείς προτεραιότητας, το ΕΤΣΕ 2.0 θα πρέπει να χρηματοδοτεί με ισορροπημένο και ελαστικό τρόπο, στη βάση των δυνατοτήτων του όγκου των επενδύσεων, τους διαφόρους τομείς της οικονομίας, ιδίως τον τομέα της ενέργειας και τον ψηφιακό τομέα, την κυκλική οικονομία και τους στόχους της COP 21, τις βιώσιμες μεταφορές και τα διασυννοριακά δίκτυα αλλά και τομείς όπως η γεωργία, η βιο-οικονομία, η μεταποίηση, οι υπηρεσίες στις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες και στις περιφέρειες σε μετάβαση, έτσι ώστε να μεγιστοποιηθεί η επίδραση στην απασχόληση, συμπεριλαμβανομένων των διττών τεχνολογιών που σχετίζονται με τους κλάδους της ασφάλειας και της άμυνας, υποστηρίζοντας ταυτόχρονα την εγκαθίδρυση μιας ισχυρής και καλύτερα καθορισμένης ευρωπαϊκής βιομηχανικής και τεχνολογικής βάσης στον τομέα της άμυνας με «μεγαλύτερο κοινό συντονισμό και σχεδιασμό, με απώτερο στόχο μια ευρωπαϊκή αμυντική ένωση»⁽⁸⁾.

5.1.1. Ειδικότερα, η ΕΟΚΕ συνιστά την υποστήριξη της ψηφιοποίησης της μεταποιητικής βιομηχανίας («Βιομηχανία 4.0»), της ασφαλούς και εναρμονισμένης ανάπτυξης δικτύων υπολογιστικού νέφους και κέντρων δεδομένων.

5.2. Όσον αφορά τη διαχείριση του ΕΤΣΕ, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι θα ήταν κατάλληλη η εναλλαγή των εκπροσώπων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής —με εξαίρεση την ΓΔ ECFIN— και της ΕΤΕπ στη διευθύνουσα επιτροπή, με σκοπό τη συμμετοχή εκπροσώπων και άλλων γενικών διευθύνσεων αρμόδιων σε τομείς όπως οι μεταφορές, η ψηφιακή τεχνολογία και το περιβάλλον, για λόγους προαγωγής της ισόρροπης χρηματοδότησης όλων των τομέων. Ακόμη και η επιτροπή επενδύσεων που αποφασίζει ποια έργα θα πρέπει να υποστηρίζονται από την εγγύηση της ΕΕ πρέπει να είναι πλήρως ανεξάρτητη και να λαμβάνει τις αποφάσεις της σε καθεστώς και διαφάνειας και χωρίς παρεμβάσεις από την ΕΤΕπ, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή άλλους δημόσιους και ιδιωτικούς χρηματοδότες. Θα πρέπει δε να διευρυνθεί σε ειδήμονες του κλάδου που θα μπορούν να παρέχουν ειδικές γνώσεις για την κατάσταση των γεωγραφικών αγορών παρέμβασης.

5.3. Το ΕΤΣΕ έχει οικονομική διάσταση πολύ ανώτερη από αυτή των άλλων ενωσιακών πρωτοβουλιών, και ως εκ τούτου επιτρέπει επενδυτικές δραστηριότητες σε ευρωπαϊκά έργα μεγάλης κλίμακας αξίας ακόμα και άνω των 10 δισεκατ. ευρώ, που υποστηρίζονται κυρίως από ιδιωτικά κεφάλαια⁽⁹⁾. Για την υλοποίηση αυτών είναι απαραίτητη, κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, η ενίσχυση του προορατικού ρόλου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ενεργοποίηση διαφόρων κοινών ενωσιακών προγραμμάτων και τον καθορισμό ενός κατάλληλου κανονιστικού πλαισίου ιδίως στον τομέα των δικτύων μεταφορών, της ενέργειας και των ΤΠΕ που χαρακτηρίζονται από τους υψηλότερους οικονομικούς πολλαπλασιαστές ΑΕγχΠ.

5.4. Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, πρέπει στο ΕΤΣΕ να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην υποστήριξη της συνεργατικής ψηφιακής οικονομίας στην Ευρώπη με την προώθηση και ευρωπαϊκών επενδυτικών πλατφορμών για την υποστήριξη της ανάπτυξης νεοφυών επιχειρήσεων του τομέα που θα δημιουργήσουν ποιοτικές θέσεις εργασίας. Τα δικαιώματα των εργαζομένων θα διασφαλίζονται, και το ίδιο ισχύει και για την προστασία των καταναλωτών.

Βρυξέλλες, 15 Δεκεμβρίου 2016.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

⁽⁸⁾ Βλέπε τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η νέα στρατηγική για την εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας της ΕΕ» (ΕΕ C 264 της 20.7.2016, σ. 1).

⁽⁹⁾ Για παράδειγμα το ευρωπαϊκό σύστημα ελέγχου εναέριας κυκλοφορίας, το ευρωπαϊκό σύστημα διαχείρισης σιδηροδρομικής κυκλοφορίας (ERTMS), η αυτόματη και συνδεδεμένη οδήγηση οχημάτων, το διασυνδεδεμένο υπεράκτιο δίκτυο αιολικών πάρκων Βόρειας Θάλασσας, το βιομηχανικό δίκτυο ταχύτητας άνω του 1 Gbps, η πληροφορική υψηλών επιδόσεων και η ανάπτυξη ευρωζωνικής σύνδεσης ανά την Ευρώπη.